

Procés per articular la futura Llei d'Economia Social i Solidària a Catalunya

XMESS

Mataró, 29 de novembre de 2019

Un document amb 6 apartats

- **Una llei amb voluntat transformadora**
- **Un moviment divers, amb principis i valors compartits**
- **Un procés de reconeixement àgil, però exigent**
- **Crear un entorn favorable a l'ESS**
- **Reconeixement de l'ESS com un agent socioeconòmic**
- **Impuls de nous mecanismes de col·laboració públic-social-comunitària**

Una llei amb voluntat transformadora (1)

L'economia social i solidària esta formada per milers d'iniciatives socioeconòmiques que impulsen una nova mirada de l'economia, **una economia que posa a les persones i la vida en el centre.**

Es tracta d'un moviment divers que tradicionalment ha estat format per mutualitats de previsió social, cooperatives, societats laborals, fundacions i associacions, centres especials de treball i empreses d'inserció. Totes aquests fórmules jurídiques ja tenen una normativa pròpia que la futura llei de l'ESS ha de reconèixer. Per tant, parlem d'una **lleï inclusiva que respecti la singularitat de les diferents famílies de l'ESS i obri la mirada cap a noves realitats socials i comunitàries** que puguin ser reconegudes com a ESS.

Considerem que l'estructuració de la futura llei de l'ESS ha de servir per avançar cap a la transformació del sistema econòmic actual en un altre de sostenible, democràtic, solidari, equitatiu i feminista. I ha de ser prou flexible per redefinir què hem d'entendre per economia a fi d'incloure-hi també el treball domèstic i de les cures, com també altres activitats no monetitzades de generació de béns i serveis.

La llei ha d'estar alineada amb les diferents propostes i iniciatives legislatives impulsades des de l'àmbit europeu, que obren noves oportunitats a l'enfortiment de l'ESS. Al mateix temps, ha de servir per mostrar la voluntat de Catalunya de col·laborar activament en la definició de marcs legislatius d'àmbit europeu més propicis per a l'ESS.

Els reptes que tenim com a societat son exigents i només els hi podem donar resposta des d'una acció conjunta, des d'un compromís col·lectiu, des d'una mirada generosa i comunitària.

Des d'aquest punt de partida, considerem que el propòsit de la llei ha de ser:

- Recuperar una **concepció substantiva i plural de l'economia**, entesa com a interacció entre els sers humans i l'entorn per resoldre les seves necessitats.
- **Delimitar el concepte** i crear una identitat comuna per a l'economia social i solidària.
- **Posar en valor** els trets identitaris i diferenciadors de l'ESS.
- **Potenciar respostes col·lectives** a necessitats de la societat.
- **Facilitar l'estructuració i impulsar l'ESS**, d'acord amb els seus actors.
- Definir els **compromisos que ha d'assumir l'administració** cap a l'ESS i vetllar per al seu compliment.
- Identificar **noves formes de relació amb l'administració** que facilitin una contractació pública responsable i nous models de col·laboració.



Un moviment divers, amb uns principis i valors compartits

La Llei ha de delimitar el concepte d'ESS, ha de **definir què s'entén com a ESS i diferenciar-ho** de forma clara d'allò que no es pot considerar ESS.

La Llei ha de servir per consensuar una **definició basada en els principis, valors i pràctiques de l'ESS** que s'adeqüi a la seva diversitat, amb una visió **oberta i inclusiva**.

Principis i valors de les organitzacions de l'ESS:

- Orientació a l'interès general i al bé comú: Impacte social positiu de l'activitat.
- Sense finalitat de lucre o distribució limitada i transparent d'excedents vinculada a les persones i no al capital. En el cas d'organitzacions que gestionin serveis de titularitat pública d'atenció a les persones hauran de ser sense ànim de lucre.
- Funcionament democràtic – sistemes de governança democràtica que incorporin a totes les persones dins l'entitat.
- Transformació social feminista i d'igualtat de gènere.
- Generació d'ocupació estable i relacions laborals justes i de qualitat.
- Forquilla retributiva transparent.
- Compromís amb el mediambient.
- Arrelament en el territori i participació en el teixit social.
- Transparència sobre l'activitat, sistema de govern, gestió i distribució d'excedents i retribucions.
- Intercooperació amb altres iniciatives de l'ESS.

A més de les entitats constituïdes sota les formes jurídiques que normalment s'associen a l'ESS (mutualitats de previsió social, cooperatives, societats laborals, fundacions i associacions, centres especials de treball i empreses d'inserció), cal estar oberts a incloure altres entitats i iniciatives que, pel que sigui, utilitzen altres formes jurídiques i no jurídiques, sempre que compleixin els principis i valors de l'ESS en la seva pràctica quotidiana i estiguin associades a alguna de les entitats representatives de l'ESS.



Un procés de reconeixement àgil, però exigent

Les entitats que vulguin ser reconegudes com a ESS hauran de passar un **procés de reconeixement** i evidenciar que estan alienades amb els principis i valors contemplats en la definició.

Aquest procés ha de ser **inclusiu i reconèixer a les realitats i les fórmules jurídiques que tradicionalment s'han identificat com a ESS**: mutualitats de previsió social, cooperatives, societats laborals, fundacions i associacions, centres especials de treball i empreses d'inserció, sempre que compleixin els criteris mínims marcats en aquesta llei.

Es poden definir **processos transitoris i d'acompanyament** per a que les entitats que no aconsegueixin els requisits puguin avançar en el seu alineament amb els criteris marcats.

Els **principis i valors s'han de traduir en indicadors clars i mesurables** que puguin evidenciar el compromís de les entitats de l'ESS. Aquests indicadors han de construir-se de forma col·laborativa entre totes les organitzacions de l'ESS i partir de les **eines ja existents**.

Les entitats que vulguin ser reconegudes com a ESS presentaran una **declaració responsable assegurant el compliment dels principis i valors i estaran subjectes a possibles auditories o verificacions** de dades.

Les entitats que compleixin aquests principis i valors seran incorporades en un **registre de l'ESS**. Aquest registre estarà vinculat a un tipus de mesures generals de promoció i reforç dins de la llei.

La llei ha de preveure l'existència de recursos per a un **òrgan gestor del registre** que vetlli per l'acompliment dels requisits per a que una entitat pugui ser reconeguda com a ESS.

És important assegurar un **funcionament àgil i poc burocràtic** del registre, amb una renovació periòdica del reconeixement com a entitat de l'ESS. Cal assegurar una **correcta coordinació i accés a la informació entre els diferents registres** (ESS, cooperatives, mutualitats...) que eviti la duplicitat de tràmits.

Aquest **òrgan gestor ha de ser compartit** entre l'administració i l'AESCAT, mitjançant la creació d'una comissió mixta de seguiment del compliment dels criteris i compromisos adquirits per les organitzacions registrades.

Les iniciatives sociocomunitàries que es vulguin incorporar en aquests processos de registre hauran de passar per la seva formalització jurídica en alguna de les famílies reconegudes com a ESS (en cas que no la tinguin).

Crear un entorn favorable a l'ESS (1)

La llei ha servir per **posar en valor l'economia social i solidària**, destacant el seu compromís transformador i l'impacte positiu de les seves activitats, facilitant el coneixement i reconeixement per part de la ciutadania.

Ha de visibilitzar les diverses realitats existents en l'ESS amb capacitat transformadora: producció, prestació de serveis, consum, finançament, habitatge...

S'elaborarà un **Pla Estratègic de l'ESS** que defineixi un període temporal llarg, un recurs pressupostari i mitjans operatius **per impulsar mesures de foment, enfortiment i representativitat** de l'ESS a tots els nivells.

Mesures de sensibilització i formació

La llei ha de promoure la incorporació de continguts sobre l'economia social i solidària a totes les etapes del sistema educatiu i acadèmic. Cal preveure accions transversals amb altres organismes del govern per establir coordinacions per desenvolupar aquestes temàtiques i d'integrar-les en els currículums acadèmics a tots els nivells del sistema educatiu.

Es promouran plans educatius a nivell de grau i de postgrau a les universitats. Així com la creació de coneixement a través de línies d'investigació a nivell de doctorat, dedicats a l'estudi i la comprensió de la realitat de l'economia social i solidària.

Es dedicaran recursos per al finançament i promoció d'activitats de visibilització i sensibilització en ESS, incloent accions de sensibilització al món professional i de les pròpies entitats del sector.

Es fomentarà la visibilització de l'ESS mitjançant campanyes sistemàtiques vers la ciutadania i la seva presència en els diferents canals i mitjans de comunicació, garantint unes quotes d'aparició mínimes.

Crear un entorn favorable a l'ESS (2)

Mesures per promoure la creació i l'enfortiment de l'ESS

La llei ha de fomentar accions destinades a facilitar la creació i desenvolupament de les entitats de l'economia social i solidària en coordinació amb els diferents actors de desenvolupament econòmic i territorial. S'assegurarà la coordinació estreta amb l'àmbit local (ajuntaments), per impulsar conjuntament les accions de promoció en el territori.

S'impulsaran sistemes estables i adaptats d'ajuda per a la formació i assessorament, assistència tècnica, elaboració d'estudis de viabilitat i diagnòstic empresarial, auditories, balanç social, assessoria comptable, fiscal jurídica, finançament d'activitats de formació general i tècnica.

S'assegurarà que totes les persones que volen constituir una empresa puguin ser assessorades per adoptar formes de l'ESS, ja sigui a través dels serveis públics de suport a la creació d'empreses, o formant les gestories del territori que poden acabar assessorant aquestes noves empreses.

Es contemplaran sistemes per aproximar pimes responsables i persones autònomes per a què convergeixin cap a l'ESS.

L'administració prioritzarà l'establiment de normes i incentius que tinguin per objecte la creació i consolidació de treball estable i de qualitat a través de les entitats de l'ESS.

S'estudiaran sistemes i mesures de política tributària que reconguin les especificitats de les entitats de l'ESS, impulsant un marc fiscal propici que recompensi millor l'impacte social de les empreses de l'ESS en matèria de cohesió social, mediambiental i territorial. Com per exemple tipus impositius reduïts de l'impost de societats, exempcions de l'impost de transmissions patrimonials o desgravacions de les aportacions a MPS (Mutualisme de Previsió Social), entre d'altres.

S'impulsaran sistemes de finançament adaptats a les especificitats de les entitats de l'ESS, com per exemple línies de crèdit, subvencions, noves iniciatives de finançament alternatiu o suports adreçats a la creació de les entitats i la seva consolidació.

Cal garantir l'accés a finançament a través de sistemes públics (p.e. ICO), o a través del Sistema de Finances Ètiques i Cooperatives.

Crear un entorn favorable a l'ESS (3)

Mesures de promoció del mercat social i la integració econòmica

La llei ha de promoure i facilitar la creació d'un mercat social que ajudi a establir relacions entre les entitats de l'ESS i a fomentar un consum i estalvi responsable i conscient entre la ciutadania i els diferents actors socials.

L'administració pública promourà un mercat social que inclogui les diferents realitats existents, com producció, consum, habitatge, prestació de serveis, mutualisme, serveis d'atenció a les persones, etc. desenvolupats per les entitats socials.

Per fomentar el mercat social, l'administració en tots els seus àmbits i nivells, prioritzarà la compra de béns i serveis dins el mercat social.

L'administració pública promourà la integració socioeconòmica mitjançant la intercooperació del sector de l'economia social i solidària, a través de l'establiment de relacions permanents entre les iniciatives del sector, conformant una xarxa de relacions de producció, d'intercanvi, de crèdit i de consum a nivell local, comarcal, nacional i internacional, en la perspectiva de la consecució del mercat social.

Mesures de foment de la innovació

La llei ha de facilitar eines i mecanismes per promoure la innovació en totes les seves formes entre les entitats de l'ESS, incloent la innovació social i les noves respostes als reptes socials.

Es crearan línies de finançament per promoure la innovació, facilitant la realització de proves pilot.

Es crearà un Observatori de l'ESS que promogui la recerca-acció concertada entre els agents socioeconòmics de l'ESS, les universitats i les administracions. Ha de servir també per coordinar i harmonitzar totes les iniciatives i els diagnòstics territorials existents.

Reconeixement de l'ESS com un agent socioeconòmic

Les polítiques econòmiques de país han de fomentar els valors de l'ESS en una economia oberta, plural i transformadora, en totes les seves dimensions.

La llei ha de reconèixer l'àmbit de l'ESS i els seus actors com a **agents socioeconòmics en la definició, seguiment i avaluació de polítiques públiques al mateix nivell que les organitzacions sindicals i patronals.**

S'ha d'assegurar la presència de l'ESS en els diferents espais de participació i decisió sobre polítiques públiques, econòmiques i socials, com per exemple el Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

La llei ha de reconèixer a l'AESCAT, i a les organitzacions que hi formen part, com a interlocutors de l'ESS amb les administracions, fomentant també el seu reconeixement als diferents nivells de l'administració (municipal, europeu...).

La llei ha de preveure la **creació d'un espai de diàleg i governança de l'ESS** amb l'administració de caràcter paritari i transversal. Aquest espai pot ser considerat el Consell Català de l'ESS i ha d'estar format pels diferents actors de l'ESS i diferents actors públics i privats implicats en el seu desenvolupament. Hi seran presents l'AESCAT, el Govern, els diferents partits amb representació parlamentària, entitats municipals, món acadèmic, etc.

Aquest Consell serà l'espai on consensuar entre els diferents agents les polítiques i mesures a implementar i l'encarregat i garant de l'execució dels plans de treball de suport a l'ESS aprovats de forma participativa.

Aquest Consell hauria d'estar compost tenint en compte criteris territorials. La proposta s'hauria d'articular en tres nivells: municipal, territorial/supramunicipal i nacional. A cada un d'aquests nivells s'implementen tècnicament les mesures de promoció i reforç de l'ESS.



Impuls de nous mecanismes de col·laboració público-social-comunitària

Les administracions públiques reconeixeran el retorn social de les entitats de l'ESS en matèria de **contractació i compra pública** i les de subministrament de béns i serveis a les entitats públiques.

En aquest sentit, en la mesura que els serveis socials, educatius, sanitaris i asseguradors no siguin de gestió pública, es prioritzarà la contractació a iniciatives de l'economia social i solidària sense ànim de lucre, a través de **concursos públics en els que s'establiran clàusules socials i ambientals**.

Es promourà marcs de relació més enllà de la contractació que prioritzin la qualitat dels serveis per sobre del preu, mitjançant eines com la **concertació público-social-comunitària en els serveis públics**: serveis a les persones, gestió d'equipaments, manteniment, abastiments, lleure, assegurances, etc.

Les administracions públiques cediran a les iniciatives de l'economia social i solidària infraestructures i propietats públiques per a projectes productius o de servei a la comunitat, impulsant la transformació social a través del consum, l'accés a l'habitatge, la salut, etc.

Es promourà la cessió **d'equipaments públics per a la promoció de l'economia social i solidària**, com viviers de l'ESS i altres fórmules similars.

Es donarà suport a l'ús i la gestió comunitària de béns públics, a través de la construcció d'un marc institucional i normatiu que permeti reconèixer i promoure experiències ciutadanes d'ús comunitari d'espais públics susceptibles de ser cedits per a un ús i gestió comunitàries.

Procés per articular la futura Llei d'Economia Social i Solidària a Catalunya

**Cap a un marc de reconeixement jurídic i
polític**

economiasocialcatalunya.cat

[@ES_Catalunya](https://twitter.com/ES_Catalunya)

info@economiasocialcatalunya.cat